Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams – „ŪKININKĄ"
Vaikams – „VARPELĮ"

Nr. 33 | Vilnius 1938 m. rugpiūčio 23 d. | Pirmi metai

Šiame numeryje

„GAL" NEREIŠKIA „TAIP"

Žmonės, kurie nemėgsta laikraščių, yra tos nuomonės, kad laikraščiai tik meluoja. Tokia pažiūra yra klaidinga ir tik nesusipratusių žmonių kartojama. Iš tikro, laikraščiai yra vispusiško gyvenimo veidrodis, kuriame viską galite pamatyti ir sužinoti. Gal kartais ir pamatome tai, ko nėra, ką laikraščių redaktoriai patys sugalvoja, bet taip atsitinka retai, dažniau iš laikraščių sužinome nepaprastai svarbių naujienų, kurios visiems reikia žinoti.

Štai, pavyzdžiui, neseniai prancūzų spaudoje pasirodė sensacingų žinių, kad šiuo metu Vokietijoje garsus vokiečių imperialistų šūkis „Drang nach Osten" (veržimasis į rytus) yra jau neaktualus, atgyvenęs. Savaime aišku, kad šitokios žinios nepaprastai domina Vokietijos rytų kaimynines tautas, kurios nuo senų senovės kovojo su kryžiuočių, vėliau su vokiečių veržimusi į rytus. Ši žūtbūtinė kova, nors dažnai ir nekruvina, tęsiasi iki mūsų laikų ir, tur būt, amžiais nepasibaigs. Tai visi gerai žinome ir jaučiame ir todėl, užgirdę tokią nepaprastą naujieną, kad vokiečiai ya nutarę neiti į rytus, ne labai norime tikėti.

— „Gal" — manome, — bet tai dar nereiškia „taip", nes tiesiog sunku įsivaizduoti, kad vokiečių imperializmo vadai atsisakytų nuo tradicinio veržimosi į rytus, apie kurios tiek daug šimtmečių svajojo įvairaus plauko išdidūs kryžiuočių palikuonys.

Užgirdus tokią žinią, visų pirma kyla klausimas, kurgi dabar eis vokiečiai, jei jiems užtrenktos durys į rytus? Klausimas tuo yra įdomus, kad vokiečiai negali eiti ir į vakarus, kur jau 1914—1918 metais buvo suklupdyti.

Atsakymą į klausimą duoda patsai gyvenimas, kuris ypač yra gausus nepaprastų įvykių šiemet. Svarbiausias įvykis—Austrijos užėmimas, o po jo Čekoslovakijos vokiečių klausimo paaštrėjimas. Vadinasi, galima daryti išvadą, kad vokiečių imperializmas pasirinko sau kelią į pietus. Kodėl? Gal todėl, kad į pietus nuo Vokietijos gyvena labai daug vokiečių. Juk buvusi Austrija yra beveik vienų vokiečių gyvenama ir gyventojų sudėtimi niekuo nesiskyrė nuo Vokietijos, arba kaip buvo sakoma: dvi valstybės — viena tauta. Panašus argumentas yra Vokietijos politikams ir Čekoslovakijos vokiečiai, kurių priskaitoma beveik 3 milijonai ir kurie absoliute savo dauguma svajoja kuo greičiau prisijungti prie Vokietijos.

Aišku, kad čia suminėtas argumentas Vokietijos politikams yra labai naudingas įrankis. Tačiau prancūzų spauda, pranešdama apie Vokietijos imperializmo krypties pakeitimą, nurodo dar vieną svarbią aplinkybę, kuri tikrai yra verta susidomėjimo.

Turima galvoje dabartinių Vokietijos vadų kilmė. Nekalbant apie antraeilius hitlerininkų partijos, o tuo pačiu ir Vokietijos, vadus, kurių daugumas yra gimę Vokietijos pietuose, reikia žinoti, kad patsai Hitleris yra gimęs ir augęs Austrijoje, kurią seniai svajojo prijungti prie Vokietijos. Tiesa, asmeniški sentimentai politikoje, kaip sakoma, neturi reikšmės, bet gyvenimo įvykiai rodo, kad dažnai yra ir priešingai. Kaip eiliniai žmonės yra prisirišę prie savo gimtojo krašto, taip lygiai ir didieji žmonės negali užgesinti savyje gimtinės meilės. Pavyzdžių turime daug, yra jų ir mūsų tautos istorijoje, o naujausias pavyzdys—Austrija, kurią užėmus vokiečių kariuomenei, Hitleris pirmiausia aplankė savo gimtinę.

Ar vien tik ši aplinkybė nulėmė, kad vokiečių imperializmo vadai pasirinko kitą kelią—sunku pasakyti. Faktas lieka faktu, kad šiuo metu netgi vokiečių spaudos visas dėmesys yra nukreiptas į pietus. Pagaliau, šiemetiniai milžiniški Vokietijos armijos manievrai (apie juos rašome kitoje šio numerio vietoje) yra suorganizuoti irgi pietuose, kur netrukus gali įvykti visokių netikėtumų.

Baigiant straipsnį, tenka prisiminti, kad ligšioliniai Vokietijos imperializmo vadai buvo kilę daugiausia iš rytinių Vokietijos žemių, o dabartiniai Vokietijos vadai yra kilę iš pietų. Vienas tik hitlerizmo teoretikas Rozenbergas yra kilęs iš Estijos ir todėl, kiek kartų jis prabyla, tiek kartų užkliudo rytus. Bet jis hitlerininkų partijos štabe yra tik vienas rytietis, o visi kiti pietiečiai, kurie ir yra, ilgam ar trumpam, nukreipę visos vokiečių tautos žvilgsnį į pusę.

Tačiau ar ilgam šūkį „veržimasis į rytus" pakeis šūkis „veržimasis į pietus" — tenka abejoti.

Amerika gali įsikišti į Europos reikalus

Prezidento Ruzvelto pareiškimas

— Paryžiaus spauda didelėmis raidėmis praneša apie Amerikos prezidento Ruzvelto pasakytą kalbą. Dienraštis „Petit Journal" rašo, kad net sunku tinkamai pažymėti, kokia svarba turi šitie pareiškimai. Atsižvelgiant į taiką, reikia su pasitenkinimu konstatuoti pamažu vykstantį Jungtinių Amerikos Valstybių politikos pasikeitimą. „Epoque" tiki, kad, jeigu iš prezidento žodžių slepiasi kas nors realaus, tai galima laukti Jungtinių Amerikos Valstybių intervencijos Europoje reikiamu momentu. Galimas daiktas, kad Amerika su ta intervencija palauks ligi to momento, kada Europoje padėtis pasidarys tikrai beviltiška. Bet laikraštis pažymi, kad intervencija būtų tik tada reali, kada ji būtų pagrįsta karinės intervencijos galimumu.

— Vašingtono politiniuose sluoksniuose Ruzvelto kalba sukėlė didelę sensaciją. Į tą kalbą žiūrima, kaip į Monroe's doktrinos praplėtimą ir Kanadai, kuri ligi šiolei dar nebuvo įtraukta į Panamerikos sąjungą. Pabrėžiami karinių sluoksnių interesai Aliaskoje, kur statomi aerodromai ir autostrados. Pažymima, kad priešas, greičiausiai, nepuls Jungtinėms Amerikos Valstybėms priklausančių Havajų salų, bet kad jisai savo kariuomenę gali išlaipdinti Aliaskoje. Tačiau tarp Aliaskos ir Jungtinių Amerikos Valstybių per Kanadą bus nutiestos autostrados, kurios turės strateginės reikšmės.

— Ryme į Ruzvelto kalbą žiūrima, kaip į Jungtinių Amerikos Valstybių atsistojimą greta demokratinių valstybių prieš totalines valstybes, ir tai fašistų tarpe kelia tam tikro susirūpinimo.

Ką nori pasiūlyti Runcimanas

Apie specialaus Anglijos delegato lordo Runcimano misiją Čekoslovakijoje vis daugiau rašoma visuose Europos laikraščiuose.

Paskutiniu metu paaiškėjo, kad nėra jokios vilties geruoju sutaikinti Čekoslovakijos vyriausybę su vokiečių tautine mažuma, kurios vadai atmetė paruoštą tautinių mažumų statutą.

Todėl Runcimanas, kaip praneša anglų spauda, esąs priėjęs išvados, kad tinkamiausiai būtų sulikviduotas ginčas, jei Čekoslovakija būtų padalinta į tam tikras tautybių apygardas. Tuo tarpu numatoma įsteigti trys apygardas vokiečių gyvenamose vietose, kur visa administracija pereitų į vokiečių rankas. Tose vietose gyveną čekai turėtų tokias teises, kokios būtų pripažintos vokiečiams, gyvenantiems čekų apygardose.

Aišku, kad, įsteigus tautybių apygardas vokiečių gyvenamose vietose, panašios apygardos tektų steigti ir kitų tautų apylinkėse, kaip pavyzdžiui: slovakų, vengrų, lenkų ir ukrainų.

Šios apygardos-kantonai siųstų savo atstovus į bendrą Čekoslovakijos parlamentą, kuris būtų atsakomas už finansus ir užsienio politiką.

Amerikos lietuvių sportininkai išvažiavo

Tautinei Lietuvos Olimpijadai pasibaigus, Amerikos lietuvių sportininkai dar viešėjo kurį metą Lietuvoje. Išvykdamas į Ameriką lietuvių sportininkų vadovas Kumskis pareiškė:

„Negaliu trumpais žodžiais jums apibūdinti to be galo gilaus ir malonaus įspūdžio, kurį patyriau aš ir mano kolegos Lietuvoje. Pirmoji Lietuvos Tautinė Olimpijada yra didelis istorinės reikšmės įvykis pasaulio lietuvių gyvenime, nes juk tik per tai mes turėjome progos susitikti su mūsų broliais, ne tik čia Lietuvoje gyvenančiais, bet ir su tais, kurie gyvena Anglijoje, Argentinoje, Brazilijoje ir kitur.

Mums, kaip išeiviams, tai turi didelės reikšmės ir mes, grįžę Amerikon, tenykščiam lietuviams turėsime tiek daug ko labai gražaus apie olimpijadą ir apie Lietuvą papasakoti, kad mes tik tiek laiko turėtume. Olimpiniam Komitetui reikia pripažinti didelius nuopelnus, nes olimpijada praėjo stebėtinai sklandžiai ir su tokia gražia sportine nuotaika, kurios mes Lietuvoje nesitikėjome rasti. Tas mus, amerikiečius, ypatingai stebina. Niekada nebūtume manę, kad Lietuva sporto gyvenime yra jau taip aukštai atsistojusi. Tai mus, kaip sportininkus, ypatingai džiugina."

Visuomeninio Darbo ir Spaudos Vadybos įstatymas

Šio mėn. 18 dieną Lietuvos Ministerių Taryba priėmė Visuomeninio Darbo ir Spaudos Vadybos įstatymą.

Pagal tą įstatymą, Vadyba įsteigta tautinei ir valstybinei sąmonei ugdyti ir visuomenei informuoti. Visuomeninio Darbo ir Spaudos Vadyba apima viešojo pobūdžio, spaudos, meno, pavaizdavimo ir draugijinio darbo sritis. Vadyba yra ministerių pirmininko žinioje. Visuomeninio Darbo ir Spaudos Vadybos nurodymai yra privalomi valstybinės, savivaldybinės ir kitos viešosios teisės organizacijoms, siekiant Vadybai savo tikslų. Visuomeninio Darbo ir Spaudos Vadyba veikia statutu, kurį tvirtina ministeris pirmininkas.

Visuomeninio Darbo ir Spaudos Vadybos žinion pereina: Vidaus Informacijos Skyrius, Spaudos priežiūra, Valstybės Radijofonas ir Filmų cenzūra.

Kaip žinoma, Vadyba faktiškai jau veikė Tautinės Kultūros ir Informacijos Įstaigos vardu. Vadybai vadovauja generalinis sekretorius prof. Iz. Tamošaitis.

Lietuvos Rašytojų Draugijos nusistatymas

Spaudos pranešimu, neseniai Kaune išėjo iš spaudos į lietuvių kalbą išversta M. Rodzevičiūtės apysaka „Lotoso gėlė".

Tuo pačiu metu pasklido gandų, kad Lietuvos Rašytojų Draugija esanti nutariusi neversti daugiau iš lenkų kalbos jokių veikalų ir jų neleisti, kol bus atidaryta Lietuvių Mokslo Draugija Vilniuje.

Kiek šie gandai atitiks teisybę, ilgainiui paaiškės.

Nepatvirtintas lenkų sporto klūbo statutas

Spaudos žiniomis, Lietuvos vidaus reikalų ministeris nepatvirtino savo metu įsteigto lenkų sporto klūbo „Slavia" statuto.

Kaip žinia, šių metų pradžioje Vilniuje buvo uždarytas Lietuvių Sporto Klūbas, kuriam paskirtas valdiškas kuratorius.

Vizitai — revizitai

Šiomis dienomis atvyko į Kauną Varšuvos miesto burmistras Stažynskis, kuris tuojau apsilankė pas Kauno miesto burmistrą Merkį ir apžiūrėjo įdomesnes Kauno vietas.

Po to burmistras Stažynskis išvyko į Palangą, kur vasaroja vienas Varšuvos miesto viceburmistrų Tiškevičius, kuris prieš keletą dienų netoli Palangos, automobiliui užsidegus, buvo sužeistas.

Generolai kalba apie... taiką

Jau buvo rašyta, kad šiomis dienomis viešėjo Berlyne Prancūzijos karo aviacijos viršininkas generolas Vilemenas. Kadangi tuo pačiu metu viešėjo Berlyne ir Italijos karo aviacijos maršalas Balbo, tai spaudoje pasirodė žinių, kad galima laukti naujos kariško pobūdžio sutarties, kurioje Europos didžvalstybių vyriausybės nustatytų karo lėktuvų skaičių.

Šia proga tenka pažymėti, kad, jei panaši sutartis ir bus kada nors pasirašyta, tai nė viena valstybė jos nesilaikys ir statys karo lėktuvų tiek, kiek norės.

Viešint Vokietijoje generolui Vilemenui, jis visur buvo iškilmingai ir nuoširdžiai priimamas. Priėmimų metu iš vienos ir kitos pusės buvo pasakyta kalbų, kuriose pabrėžta taikos reikalas.

Laikraščiai, rašydami apie generolo Vilemeno atsilankymą Berlyne, pažymi, kad su aukštuoju svečiu Vokietijos karo aviacijos viršininkas maršalas Geringas tik kartą pasimatė.

Čekoslovakijos vyriausybė nusileidžia

Anglų spauda, pranešdama žinią apie Runcimano projektą, priduria nuo savęs, kad Čekoslovakijos vyriausybė esanti linkusi kalbėtis dėl minėto projekto. Podraug pranešama, kad betarpiški pasitarimai tarp Čekoslovakijos vyriausybės ir Sudetų vokiečių atstovų kuriam laikui buvo atidėti. Tuo metu, kaip pranešama, Čekoslovakijos vyriausybė šiomis dienomis priimsianti į kai kurias ministerijas visą eilę aukštųjų vokiečių tautybės valdininkų.

Dar apie vokiečių manievrus

Nors vokiečiai oficialiai užtikrino, kad jų armijos rengiami manievrai nėra prieš nieką nukreipti, bet manievrų didumas ir organizavimo forma neramina Europą.

Pranešama, pavyzdžiui, kad manievruose dalyvaus ne tik didesnė visos armijos dalis, ne tik apie milijonas sumobilizuotų atsarginių, bet tose vietose, kur vyks manievrai, juose turės dalyvauti visi vyrai, o juos namie turės pavaduoti moters.

Iškilmingai palaidotas kun. Hlinka

Jau buvo rašyta apie slovakų autonomistų partijos vado kun. Hlinkos mirtį. Velionis buvo iškilmingai palaidotas šio mėn. 21 dieną Ruzemburko mieste. Laidotuvėse dalyvavo nesuskaitomos slovakų minios ir visi žymesnieji slovakų visuomenės veikėjai. Taip pat dalyvavo Čekoslovakijos premjeras Hodža, kuris prie velionies karsto kalbėjo slovakiškai.

Laidotuvėse dalyvavo ir keli Lenkijos seimo atstovai.

(Plačiau apie kun. Hlinką bus parašyta kitame „Aido" numeryje)

Visi keliai eina į... Berlyną

Pasirodžius spaudoje žinioms apie lordo Runcimano pasiūlymą padalinti Čekoslovakiją tautybių apygardomis-kantonais, dabar spėjama, ar priims tokį projektą vokiečiai. Čekoslovakijos vokiečiai gal ir sutiktų, tačiau nežinia ar sutiks... Berlynas, kurio visiškoje žinioje yra ne tik Čekoslovakijos, bet ir kitose valstybėse gyvenantieji vokiečiai. Todėl nieko nuostabaus, kad Čekoslovakijos vokiečių vadas Henleinas šiomis dienomis buvo nuvykęs į Berlyną pasiklausti Hitlerio nuomonės, ar priimti Runcimano pasiūlymą, ar dar ko daugiau reikalauti.

MŪSŲ KULTŪRINĖ ORIENTACIJA

Esame lietuviai. Tatai iš vienos pusės apsprendžia, kad esame lietuviškos kultūros žmonės, iš kitos pusės jaučiame pareigą ne tik saugoti savo tautinę kultūrą, bet ją ir ugdyti. Normaliai imant, mums nereikėtų rūpintis savo tautinės kultūros apsaugojimu, o tik jos ugdymu. Mums betgi abu reikalai yra lygiai aktualūs. Nors iš tikrųjų abu jie vienas antrą papildo, bet, rūpindamiesi iš karto abejais dalykais, turime parodyti ypatingai daug ištvermės, apsukrumo ir sumanumo.

Kas yra mums svarbiausia saugojant ir ugdant savo tautinę kultūrą šiame krašte? Štai kas yra svarbiausia: *Kadangi esame lietuvių tautos dalis, tai visų pirma turime orientuotis į visos lietuvių tautos kultūrą.* Ši tiesa buvo ir yra mums visiems savaime suprantama, todėl iš tikrųjų čia nieko naujo nepasakyta, *bet visuomet pravartu tai viešai prisiminti ir pabrėžti.* Tuo pačiu kartu pabrėšime, *kad dirbame tiktai kultūrinį darbą, neužsiimdami jokia aukštesne politika. O kultūrinį darbą dirbti mes turime teisę.*

Iš to seka dar viena labai svarbi išvada: *jeigu turime teisę būti lietuviais ir ugdyti savo tautines savybes, tai turime taip pat teisę orientuotis į visos lietuvių tautos kultūrą.* Dar daugiau: nieks mums negali uždrausti būti lietuviais, *taigi niekas negali mums uždrausti ir orientuotis į visos lietuvių tautos kultūrą.* Pagaliau visokie mėginimai šiuo atžvilgiu neduotų jokių pasekmių, nes neįmanoma, kad, būtume kultūriškai atsiskyrę nuo visos tautos. Politinės sienos turi kitokią savo reikšmę, o tautos kultūrai negali būti jokių sienų. Kaip neužtversime politine siena upės bėgimo, taip nesulaikysi politine siena ir kultūrinės įtakos. Taip yra ne tik lietuvių-lenkų, bet ir viso pasaulio tautų santykiuose.

Taigi turime teisę orientuotis į visos mūsų tautos kultūrą. Tiesa, rašytų įstatymų šiuo reikalu nėra ir niekuomet nebus. Bet užtat turime natūralinę teisę, kuri yra daug patvaresnė.

Mums patiems savo gyvenimo nepakanka, ir būtų labai blogai, jeigu pakaktų. Kaip žmonės galėtume naudotis ir naudojamės kitų tautų mokslo ir meno vertybėmis, kaip lietuviai turime būtinai kreipti didesnį dėmesį į lietuvių tautos laimėjimus mokslo, meno, literatūros ir kitose srityse, o juo labiau, kad per 20 metų iš tikro daug yra laimėta.

Mes džiaugiamės, kad visi kalbame lietuviškai, o ne kuria nors kita kalba, kaip kad daro Amerikos, ar Latvijos lietuviai. Bet kas gi būtų, jeigu mes imtume kalbėti nelietuviškai? Tai reikštų, kad lietuvybė šiame krašte yra išnykusi. Taip negali būti ir turime išlaikyti, saugodami ir ugdydami savo tautinę kultūrą. Tiek pirmu, tiek antru atveju turime visų pirma orientuotis į visos lietuvių tautos kultūrą.

A. P.

Kultūrinis Baltijos - Skandinavijos bendradarbiavimas

„Lietuvos Aido" bendradarbis ir žinomas Lietuvoje kritikas St. Vykintas šiuo metu vieši Skandinavijos valstybėse ir „Lietuvos Aide" jau įdėjo eilę įdomių straipsnių. Viename paskutiniųjų savo straipsnių autorius paliečė įdomų klausimą, būtent kultūrinį Baltijos—Skandinavijos bendradarbiavimą. Norėdami „Aido" skaitytojus supažindinti su paliestu klausimu, persispausdiname svarbesnes straipsnio vietas.

„Pastaraisiais metais Pabaltės valstybių, pirmoj eilėj Lietuvos, Latvijos ir Estijos politiniai, ekonominiai ir kultūriniai santykiai išsiplėtė. Pabaltės spaudos santarvės ir šios santarvės kultūros sekcijų darbai, užsienių reikalų ministerių bendros konferencijos aiškiai rodo, kad šių valstybių santykiai klostosi didelio palankumo ir draugiškumo principais.

Jei vienoj Baltijos pusėj vykstą glaudus bendradarbiavimo santykiai, tai ir kitoj pusėj—Skandinavijoj, taip pat bendrų interesų vedamos valstybės glaudžiai varo bendrą neutralumo politiką ir palaiko labai artimus kultūrinius santykius. Paskutiniu metu keliama labai sveika ir naudinga mintis: Baltijos ir Skandinavijos tautų glaudus kultūrinio bendradarbiavimo idėja. Neseniai pasirodžiusiame Švedijos — Pabaltės bendradarbiavimo draugijų metraštyje doc. dr. A. Schuckas ypatingai užakcentuoja Baltoskandijos idėją.

Kaip konkrečiai galimas Baltijos ir Skandinavijos tautų kultūrinis bendradarbiavimas? Pirmiausia reikalinga vieniems kitus geriau pažinti. Jei Pabaltės valstybės dar viena antrą šiek tiek pažįsta, tai latvis, estas ar lietuvis apie Skandinaviją, pav. Norvegiją, nedaug ką žino. Taip pat ir Skandinavijoj tenka sutikti atsakingų žurnalistų, intelektualų, kurie apie Lietuvą nežino net kuo ji skiriasi nuo Latvijos, teiraujasi ar estų ir lietuvių kalbos nėra panašios, ar lietuviai kalbai nėra giminingų tarmių kur nors Gruzijoje pan.

Kultūriniam Baltijos ir Skandinavijos bendradarbiavimui labai galėtų daug padaryti spauda ir literatūra. Todėl būtų naudinga, kad Baltijos valstybės turėtų spaudos atstovus Skandinavijoje, o Skandinavijos valstybės Pabaltėje. Tiksli, gera, objektyvi informacija šias Baltijos - Skandinavijos valstybes labiau suglaustų ir sudarytų sąlygas plėstis šių valstybių kultūriniams, ekonominiams ir politiniams santykiams.

Taip pat literatūra galėtų suvaidinti vieną didžiausių kultūrinio bendradarbiavimo vaidmenį. Ką gi mes lietuviai iš šių dienų norvegų rašytojų pažįstame? Arba švedų be Selma Lagerlöf, atrodo, lietuviui, kad švedai daugiau rašytojų neturi. O moderniškoji švedų literatūra yra ir labai gausi ir savo tematika, formomis labai originali ir įdomi. Kyla nauji rašytojai: W. Moberg, H. Martinson, Er. Blomberg ir gausybė kitų, kuriuos reikėtų pažinti ir Baltijos tautų skaitytojams. O skandinavai ką žino apie lietuvių literatūrą? Reikia džiaugtis ir vertinti kad švedai ruošia lietuvių literatūros antologiją švediškai, kuri šiemet pasirodys. Šią antologiją ruošia ir realizuoja Red. Nils Bermanas, kuris daug kartų yra lankęsis Lietuvoje, yra geras Lietuvos bičiulis ir jos interesų, kultūros žinovas. Į švedų kalbą vertė Lietuvos gen. konsulas Helsinkyje Oelleris. Taigi, pradžia literatūriniam Švedijos ir Lietuvos bendradarbiavimui padaryta, tenka tik toliau Baltijos ir Skandinavijos rašytojams glaudžiau bendrauti, lengviau versti iš vienos tautos kalbos į kitą, daugiau rašyti straipsnių ir monografijų vieniems apie antrus ir skelbti spaudoje ar leisti atskiromis knygomis.

„ Daug kultūriniam Baltijos bendradarbiavimui galėtų padaryti mokslo įstaigos, meno, muzikos žmonės. Pasikeitimas mokslo žiniomis, stipendijų teikimas studijuojantiems, meno parodų ruošimas, muzikos kūrinių propagandavimas, dainininkų gastrolės ir k. galėtų labai išsiplėsti ir suaktyvinti kultūrinius Baltijos ir Skandinavijos tautų santykius. Reikia visas kultūrines sritis panaudoti, kad būtų išplėsta kuo plačiausias ir kuo artimiausias kultūrinis Baltijos ir Skandinavijos bendradarbiavimas.

Dar vienas klausimas, tai, būtent, bendros kalbos reikalas. Skirtingų Baltijos ir Skandinavijos kalbų yra didelė kliūtis šių tautų bendradarbiavimui. Bet čia tenka žiūrėti, kuri svetima kalba visuose šiuose kraštuose yra labiausiai paplitusi ir kuri galėtų būti šių visų tautų s a n t y k i a v i m o k a l b a. Paskutiniais laikais pastebima, kad ir kai kurių Baltijos tautų: estų, latvių ir Skandinavijos tautų labiau linkstama į anglų kalbą. Gal būt dėl to, kad anglų kalba plačiai galima visame pasaulyje susikalbėti, gal ir dėl to, kad tai yra biznio, prekybos kalba, o prekybiniai santykiai su Anglija visų Baltijos ir Skandinavijos kraštų yra intensyvūs. Man rodos, kad būtų geriausia, kad anglų kalba būtų Baltijos ir Skandinavijos tautų pagrindinė kalba.

Reikia tikėtis, kad gimusi Baltoskandinavijos idėja, glaudaus Baltijos ir Skandinavijos bendradarbiavimo idėja kasmet vis labiau plėsis, kas kart vis labiau įgis konkretesnių realesnių formų ir netrukus duos realių vaisių."

Amerikos lietuvis lakūnas Šaltenis Kaune

Praėjusią savaitę Kaune įvyko gražios ir reikšmingos iškilmės. Būtent, Amerikoje gyvenąs lietuvis lakūnas P. Šaltenis atvežė Amerikos lietuvių nupirktą naujovišką lėktuvą, kuris buvo padovanotas Lietuvos Šaulių Sąjungai.

Vazdelyje matome: iš kairės viršuje — nusileidus lėktuvui Kauno aerodrome lakūnui Šalteniui įteikiamas gėlių bukietas, dešinėje: Lietuvos šaulių aviacijos būrio vadas kpt. Krasnickas skaito Amerikos lietuvių padovanoto lėktuvo krikšto aktą; iš kairės apačioje lakūnas Šaltenis skaito lėktuvo perdavimo aktą ir dešinėje: Šaltenis prie baltojo lėktuvo, kuris buvo pavadintas „Sakalo" vardu.

P. BURŽE

3)

NUSIKALTĖLĖ

Ką daryti? Kur dabar surasti Julių? Gal palaukti jo prie įėjimo į viešbutį ir įspėti, kad amerikietė niekur neišvyko? Bet jis nepatikės. Jis gal panorės įeiti ir pats įsitikinti. Sulaikyti jį jėga? Jis ją atstums ir gal būt ims ją mušti. Susirinks praeiviai, prieis policininkas, vės juos abu į nuovadą..

Pamanius apie areštą, kraujas stingsta gyslose: ji žino, kad policija jau aptiko jų gaujos pėdsakus.

O jeigu palaukti jo koridoriuje? Juk jis nedrįs bartis su ja viešbuty. O be to, ten ir žmonės nuolatos vaikščioja...

— Taip, tai bus geriausia, — tarė pati sau.

Bet kilo nauja baimė dėl savo silpnumo. Prieš akis švystelėjo naujas vaizdas. Tas pats Julius, ne grąsinantis ir baisus, bet švelnus... Jei jis paprašys leisti pasislėpti jos kambary, kad naktį galėtų apiplėšti? Jis gali nepastebėtas išeiti su čemodanu ir niekas nežinos, kad ji jo bendrininkė.

Tūkstančiai minčių spietėsi Adelės galvoj. Kai laikrodis išmušė aštuntą, ji vis dar tebesėdėjo parėmusi galvą rankomis. Bet laikrodžio skambėjimas pažadino ją iš sustingimo. Dabar jau nėr ko abejoti, bet reikia veikti. Kas minutę gali ateiti Julius.

Bet staiga galvon atėjo nauja mintis. Nuostabu, kodėl ji anksčiau apie tai nepagalvojo? Ji nueis pas savo šeimininkę Editą Risli ir viską papasakos, prašydama, kad neišduotų nusikaltėlio policijai ir tuo pačiu išgelbėtų ją.

Edita yra tokia tauri, kad neišduos nei jos, nei Juliaus, nes tai komprimituotų ir ją.

Bet kaip papasakoti apie savo dalyvavimą tokiame nusikaltime, kaip paaiškinti, kad ji tapo tarnaite? Adelė piktinosi ir priešinosi tam, bet tvirtai nusprendė:

— Taip aš ir padarysiu.

Savo nuodėmę ji atpirks nusižeminimu Šitas prisipažinimas jai brangiai atsieis, bet dabar ji tuo beveik džiaugėsi.

Sujaudinta Adelė puolė pas amerikietę. Ji ne ėjo, bet bėgte bėgo, kad tik nesusvyruotų, nesustotų, kad nebūtų laiko galvoti.

Švelnus „prašau" į pasibeldimą, dūrė jai tiesiai į širdį.

Edita tebegulėjo sofoje. Pamačiusi išblyškusią ir sujaudintą Adelę, ji pakilo:

— Kas jums yra? Kas atsitiko?

— Aš jus apgavau, ponia... Aš visai ne kambarinė ir vadinuos ne Ole... Aš esu nusikaltėlio bendrininkė... Aš užsakiau padirbti raktelį nuo jūsų čemodano su brangenybėmis. Bet jūs taip kilniai su manim pasielgėt, kad aš negaliu prileisti prie to nusikaltimo...

Edita atsisėdo sofoje.

— Neskambinkit... Nieko nebijokit... Tik aš negaliu... negaliu leisti jį areštuoti. Užrakinkit duris ir užsklęskit skląstį. Jei jis norės išlaužti duris, tai jūs pradėkit kalbėti. Jis supras, kad jūs namie ir pasišalins. O jeigu ne. jūs pabėgsite pro kitas duris ir pasišauksite pagalbos.

Adelė puolė prie prieškambario durų ir du kart pasuko raktą. Mieguistai padarė tą pat. Prisiminus, kad vonioj yra durys, vedančios į užpakalinius laiptus, užrakino ir jas

Amerikietė nustebusi ir apimta baimės, sėdėjo nejudėdama. Kai kurį laiką abi moterys tylėjo.

Koridoriuje pasigirdo žingsniai, kurie artėjo prieškambario durų link. Kad kieno ranka paspaudė durų rankeną. Julius nustebo, kad durys užrakintos, ir subraškino rankena.

— Kalbėkite, dėl Dievo kalbėkit — sušnibždėjo Adelė.

— Kas ten? — sušuko Edita. Jos balsas nebedrebėjo.

— Kas ten? Jeigu jūs neatsakysit, aš paskambinsiu.

Edita įsiklausė: plėšikas buvo labai sujaudintas ir sunkiai alsavo. Edita energingai paspaudė durų rankeną, lyg pati norėdama jas atidaryti, ir išgirdo tolstančius žingsnius.

— Nuėjo. Aš pranešiu viešbučio administracijai, jog kažkas mėgino pas mane įsibrauti. Tegu pastato koridoriuje sargybą. O jūs turit likti su manim ir papasakoti visą istoriją. Aš noriu viską žinoti.

— o —

Kitą dieną Edita atsikėlė vėlai. Ji atsigulė tiktai rytą. Adelės istorija taip ją sujaudino, kad ji tarė jai:

— Jūs išgelbėjot mano gyvybę, o dabar aš išgelbėsiu jus. Važiuosit su manim Amerikon, lyg nieko nebūtų atsitikę. Pakeisite pavardę ir pradėsit naują gyvenimą. Jis jūs nepersekios.

Adelė klausė jos žodžių klūpodama ir verkdama bučiavo jos rankas. Jos nutarė, kad ligi išvykimo Adelė niekur iš viešbučio neis.

Bet labai nustebo Edita, kai tris kart paskambinus Adelei, ši nepasirodė. Ji pašaukė viešbučio kambarinę ir liepė pažiūrėti kas yra Adelės kambary.

Grįžusi kambarinė pranešė, kad kambary nieko nėra, tik ant stalo rado laišką, adresuotą Editai Risli. Tikrumoj tai nebuvo laiškas, o tik kelios drebančia ranka parašytos eilutės.

„Atleiskite man: aš jaučiu, kad be jo negaliu gyventi. Vakar aš kitaip kalbėjau, — mane nugalėjo Jūsų nepaprastas gerumas. Bet dabar man tiesiog baisu pagalvoti, kad su manim nebus mano Juliaus. Dabar Jūs pati matote, kaip žemai esu puolusi. Aš visada būsiu tai, kuo jis panorės mane padaryti. Tai mano likimas. Geriau mirti, negu gyventi be jo.

Sudie, ponia Risli. Mano daiktus malonėkite atiduoti švelcoriui, iš kurio aš atsiimsiu. Esu įsitikinus, kad Jūs neįsakysite mane areštuoti, kai atvyksiu jūsų paimti. Jeigu tarp daiktų įdėsit savo fotografiją, būsiu labai laiminga.

Dėkinga Jums, bet negalinti pasitaisyti. Adelė".

— o —

Ši apysaka, kurioje psichologijos mėgėjai ras pavyzdį aklos aistros, nustebinančios visus kitus jausmus. turi dar ir tokį epilogą:

Edita, žinoma, liepė sudėti Adelės daiktus ir tarp jųjėjo savo fotografiją. Be to, ji įdėjo dar ir 500 frankų, — tai atitiko jos kilnų būdą.

Kad ir kaip atrodo neįtikėtina, tačiau ta pačią dieną ir tame pačiame voke Adelė tuos pinigus grąžino.

Tenka sutikti su Moljero posakiu: „Kokioje baloje jūs nerasite bent truputį kilnumo?! „D".

(G a l a s).

ĮSPŪDŽIAI IŠ OLIMPIJADOS

10. Vainikas Nežinomajam Kareiviui

Be kasdieninės stadijono „duonos", be sporto dalykų, mums rūpėjo, žinoma, aplankyti ir kitos kultūrinės įstaigos bei pamatyti, ką Lietuvos Valstybė per 20 nepriklausomo gyvenimo metų yra sukūrusi. Todėl tiek visi drauge, tiek pavieniniui ėjome ir lankėme, kas kam įdomiau buvo.

Minėtinas čia mūsų iškilmingas maršas nuo Kūno Kultūros Rūmų ligi Nežinomojo Kareivio Kapo, virtęs antruoju mūsų triumfu. Žygiuojant gatvėmis pagal muzikos taktą ir nešant Nežinomajam Kareiviui vainiką, vėl buvo pilnos gatvės žmonių, šaukiančių „valio".

Sparčiai lynojo, bet lietus tą mūsų iškilmingojo maršo vakarą nieko iš gatvės nepajėgė nuvaryti į pastogę. Visi mirko, kad galėtų pasveikinti mus, nešančius vainiką. Įsitikinome, kad kauniečiai labai ištvermingi ir energingi. Dvidešimts metų savarankaus gyvenimo savo padarė. Gimė naujas lietuviškas tipas, kuris viskuo skiriasi nuo buvusio, nedrąsaus, neryžtingo ir gal kartais nepaslankaus lietuvio. Naujasis tipas, kaip matyti, ryžtingas, drąsus, pasitikįs savimi ir energingas.

Būdamas kauniečių tarpe, žmogus labai aiškiai junti gyvenimo energiją ir dinamiką, kurios mums, vilniečiams, kartais gerokai stinga. Kauniečiai, matyti, kur kas labiau mėgsta demonstracijas, gyvumą, nei vilniečiai. Kaunas jautresnis už Vilnių, greičiau reaguoja ir smarkiau savo veiksmu pasireiškia.

Nepaprastai įspūdingas ir originalus Karo Muziejaus sodelyje, prie Nežinomojo Kareivio Kapo, vėliavos nuleidimas. Atėję visi sustojome. Netrukus bokšto varpais ėmė skambinti tam tikrą melodiją. Juodai uniformuoti karo invalidai su savo orkestru pamažėle žygiavo į aikštelę, kame pastatytas kuklus paminklas su lotynišku parašu: „Redde quod debes" (Atiduok, ką privalai). Atlikus invalidams savo visas kareiviškas ceremonijas ir sugiedojus šventąją giesmę už žuvusius, uždėjome vainiką, atidavėme ir mes Nežinomajam Kareiviui, ką privalėjome. Laimingi pasijutome atvykę prie didvyrių kapo drauge su gyvaisiais tų didvyrių broliais, kas dieną ateinančiais iš Karo Muziejaus žuvusiųjų savo draugų atminimo pagerbti.

Tą vakarą karo invalidai tikrai atrodė mums lyg šešėliai tų savo draugų, kuriems pagerbti dedamas vainikas. Pasijutome lyg kitame pasaulyje bendraują tuo metu su savo tautos didvyrių dvasiomis, tų didvyrių, kurie padėjo galvas už savo tautą, kuriems mes taip kukliai padėkoti atėjome Kaip mažučiai tuomet atrodė visi gyvieji žmonės, prie paminklo susirinkę, palyginti su tais paprastais nežinomais kareiviais, paaukojusiais savo gyvybę už artimą...

— Štai kur žmoniškumo ir meilės idealas — pamanai sau ir dar labiau, dar ryškiau, rodos, imi tuo momentu suprasti, kam visi įvairiomis progomis atsimena pagerbti paprastą eilinį nežinomą kareivį.

11. Karo Muziejuje

Nežinia kelintą jau dieną, vieni būdami laisvesni nuo žiūrėjimo „pareigos", kiti nuo sporto rungtynių, nuėjome Karo Muziejaus aplankyti. Nei sportininkai, nei jų prisiplakėliai-palydovai nenorėjome ir negalėjome vienu stadijonu pasitenkinti.

Karo Muziejus dabar gražiuose, dideliuose, naujuose rūmuose. Daug čia įdomių dalykų ir nekariui. Iš seniausių Lietuvos istorijos laikų ir iš šių dienų gyvenimo galima čia rasti visokių dokumentų ir palikimo. Chronologine tvarka, iš eilės, viena salė po kitos vaizduoja mūsų tautos praeitį.

Čia galima pamatyti seniausią kone priešistorinę Lietuvos pilį (tiksliau, jos dalį), iškastą ir su visu žemės sluoksniu salėje patalpintą. Medinės sienos, didokų tamsių sienojų liekanos sukelia žmoguje visokiausių jausmų. Ši pilis, garsi savo kovomis, buvo kronikininkų aprašyta ir pagal jų aprašymus surasta ir atkasta. Toliau istoriniai paveikslai, piešti garsių dailininkų. Dauguma paveikslų—kopijos. Bet taip gražiai jie sutalpinti sienose, kad, rodos, ir didžiausias estetas nieko geriau negalėtų sugalvoti. Tarp įvairių paveikslų yra keli gražūs ir vertingi buvusio Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos mokinio Kostiuškos paveikslai. Yra čia taip pat senovės Lietuvos didikų (pvz., Radvilų) patrankų, liedintų Lietuvoje. Karo Muziejus turi tų patrankų kopijas, kurios nuliedintos iš geležies ir yra naturalaus didimo. Originalai tų patrankų dabar Švedijoje ir kitose valstybėse. su kuriomis teko kadaise lietuviams kariauti. Kampuose čia stovi lietuvių pirmieji savanoriai, rudinėmis apsivilkę, senus šautuvus per petį persimetę.

Paskui kareiviai vis kitokiomis uniformomis. Paskutinis kareivis vaizduoja normalų Lietuvos kariuomenės karį, valstybei jau kiek gerėliau susitvarkius.

Karo Muziejuje daug yra visokių senovės ir naujųjų laikų ginklų. Čia galima pamatyti seną, Napoleono laikų. ir naują, šių dienų, moderniškiausį ginklą. Aplinkui iš lauko stovi visa eilė iš bermontininkų atimtų patrankų sudraskytais. susprogdintais vamzdžiais. Bermontininkai, vejami iš Lietuvos. nenorėdami palikti lietuviams sveikų ginklų, patys tas patrankas susprogdinę. Tai vis istorija, graži, kilni, įdomi istorija, kur pilna džiaugsmo ir vargo ašarų. Vaikščiodamas Karo Muziejaus skyriuose, matai, kiek lietuvio būta atkaklaus ir ištvermingo siekiant nepriklausobymės, kaip iš piršto, iš nieko pradėjus gyvenimą, ilgainiui sukurta labai daug gražių dalyku. Karo Muziejaus sodelyje ir pačiame Karo Muziejuje ilsisi lietuvių didvyrių dvasios, kurių darbams pavaizduoti gyvieji lietuviai įdėjo nemaža sielos. Tur būt, neklysiu tvirtindamas, kad kiekvienas iš Muziejaus išeinas lietuvis yra daug turtingesnis užtą, kuris dar tik žengia pirmą kartą Karo Muziejaus laiptais.

(B. d.).

V. M.

Lietuvių istorikų mokslo darbai

„Lietuvos Aidas" praneša tiktai įdomių žinių apie lietuvių istorikų naujus mokslo darbus. Dienraštis rašo:

„Mūsų istorikai, ypač jaunieji, kasmet duoda po keletą veikalų bei istorinių studijų. Pastaraisiais metais mūsų istorijos mokslas susilaukė rimtų mokslinių veikalų ir praturtino istorinę literatūrą. Šiemet vėl susilauksime ne vieno vertingo istorinio veikalo bei studijos. Šiomis dienomis teologijos-filosofijos fakultetas išleido prof. Dr. Jono Totoraičio stambų, veikalą „Sūduvos — Suvalkijos istorija". Pirma dalis, 706 pusl. ir du trijų spalvų žemėlapiai. Veikalas apima Užnemunės krašto istoriją nuo seniausių laikų (gyventojai, sienos, karai tame plote, didžiųjų girių eksploatacija ir t. t.). Ypač plačiai ištyrinėtas Užnemunės apgyvendinimas, dabartinis miestelių, bažnytkaimų, net ir to ploto kaimų pradžia ir jų istorija. Ruošiama spaudai ir antroji dalis.

Švietimo Ministerija, išleidusi iki šiol prof. J. J. Lappo „Lietuvos Statuto" du tomus, tik ką išleido trečiąjį tomą to paties profesoriaus paruoštą statuto originalinį tekstą ano meto (rusų) kalba.

Simas Sužiedėlis (vilnietis) ruošia plačią studiją apie Livonijos prijungimą prie Lietuvos šešioliktame amžiuje. Autorius studijų tikslais ruošiasi aplankyti Švedijos, Lenkijos ir Vokietijos archyvus, kur papildys savo gausią medžiagą.

Dr. A. Vasiliauskas ruošia spaudai veikalą „Vytauto diplomatika". Ta pačia tema yra rašyta jo disertacija. Šis darbas pradėtas spausdinti „Senovėje" ir išeis atskiru veikalu.

Doc. Dr Zenonas Ivinskis rašo veikalo „Lietuvos prekyba XVI am". antrąją dalį (pirmoji išėjus 1934 m. vardu „Lietuvos prekyba su Prūsais XIV — XV am."). Čia autorius apima užsienio prekybą su vakarais, su Rusija, susisiekimą, muitus, ano meto ekonominę politiką ir kit. Be to, šiemet šio autoriaus išėjo „Senovės lietuvių religijos bibliografija" ir „Durbės kautynės 1260 m."

Dr. J. Stanauskas yra paruošęs įdomią ir plačiai dokumentuotą studiją (su iki šiol daugeliu nespausdintų dokumentų) „Lietuvių kalbos kelias į kunigų seminarijas"

Dar paminėtina, kad šiemet išėjo ir mūsų istorikų A. Šapokos ir J. Jakšto disertacijos ir neseniai Švietimo Ministerijos išleistasis Dr. J. Matuso veikalas „Švidrigaila".

Šiomis dienomis „Sakalas" išleidžia Dr. Antano Kučinsko veikalą „Kęstutis".

Be paminėtų veikalų, studijų rašomas ir vienas kitas istorinis darbas, bet siauresnio masto. Mūsų istorikai plačiai bendradarbiauja ir istoriniuose žurnaluose: „Senovėje", „Praeityje", „Mūsų Senovėje", „Karo archyve" ir „Athaneume", net ir užsienio spaudoje.

Ką reiškia Vokietijos manievrai?

Jau buvo rašyta, kad šiuo metu Vokietijoje vyksta milžiniški manievrai, nepalyginti didesni, negu pernai. Tie manievrai panašūs į tikrą mobilizaciją. Visų pirma jie apima visas ginklų rūšis. O kariuomenės juose dalyvaus iš viso apie pusantro milijono. Atsarginiams dar nepaimtiems į pratimus; įsakyta nuolat būti pasirengusiems manievrams. Manievrai yra labai dideli, tai manievruojama ne vienoje, bet keliose vietose. Daugiausia betgi kariuomenės yra sukoncentruota netoli Čekoslovakijos pasienio.

Šie nepaprastai dideli Vokietijos manievrai, drauge su tąja karine nuotaika, kuri dabar Vokietijoje vyrauja, sukėlė daug nerimo kitose valstybėse. Daugiausia nerimastauja Čekoslovakija. Oficialūs veiksniai, kaip pranešama, nuolat ramina gyventojus, bet čekai vis tiek, esą nerimsta ir savaip aiškina Vokietijos manievrus. Pastebėta kad, prasidėjus Vokietijoje manievrams, smarkiai pagyvėjęs Sudetų vokiečių veikimas. Spėjama, kad nepasisekus deryboms tarp Sudetų vokiečių ir Čekoslovakijos vyriausybės, galį įvykti Čekoslovakijos pasienyje visokių netikėtumų. Anglijos ambasadorius Berlyne yra padaręs demaršą Vokietijos vyriausybei, pažymėdamas, kad šiuo metu tokie manievrai labai netinką politinei demonstracijai. Vokiečių spauda griežtai atremia visas žinias, kad dabartiniai Vokietijos manievrai esą politinė demonstracija. Šių metų manievrai esą tokie patys, kaip ir praėjusiais metais, tik šiemet esą pats užsienis į tuos manievrus kitaip žiūrįs.

Kokius iš tikrųjų tikslus Vokietija dabar turi, sunku pasakyti. Žiūrint betgi iš šalies, atrodo, kad Vokietija bent kol kas nenori su niekuo karo, nes nera tam dar pasiruošusi. Hitleris paprastai stengiasi be karo vykdyti savo planus. Taip greičiausia bus ir šiuo kart. Manievrai pasiliks manievrais, kurie betgi šiuo metu yra Hitleriui labai reikalingi. Ir nors Vokietijos spauda neigia gandus apie manievrus, kaip apie politinę demostraciją, tačiau iš tikro taip yra. Dviems dalykams ši politinė (bet karinio pobūdžio) demonstracija yra Hitleriui reikalinga. Pirmoj eilėj Sudetų vokiečių klausimas. Juk nepaslaptis. kad Sudetų vokiečiams vadovauja Berlynas. Taigi Hitleriui reikalinga kuo nors paveikti lordo Runcimano misiją Čekoslovakijoje, kad Sudetų Vokiečių reikalai būtų taip išspręsti kaip nori Berlynas. O koks yra Berlyno nusistatymas pats lordas Runcimanas netrukus sužinos, nes kaip spauda praneša, jis artimiausiu laiku turįs pasimatyti su Hitleriu.

Taigi atrodo, kad karo dėl Sudetų vokiečių šiuo metu Vokietija nemėgins pradėti, juo labiau kad už lordo Runcimano pečių, kuris dabar tvarko ginčą tarp Sudetų vokiečių ir Čekoslovakijos vyriausybės, stovi Anglija, Prancūzija ir iš dalies Jungtinės Amerikos Valstybės. Bet dėl visa ko, kaip sakyta, šie manievrai Hitleriui nepakenks, o padėti gali.

Rugsėjo mėnesį Norimberge įvyks hitlerininkų partijos suvažiavimas. Per tokius suvažiavimus, kurie vyksta kasmet, Hitleris pasako pasauliui ką nors naujo arba ką nors sena stipriau pabrėžia. Šiemet hitlerininkų suvažiavime, kaip manoma, Hitleris pareikalausiąs Vokietijai kolonijų. Šituo šūkiu būsiąs suorganizuotas ir visas suvažiavimas, kurio metu būsianti tam tikra „kolonijų paroda". Taigi dabartiniai manievrai reikalingi bus ir hitlerininkų partijos suvažiavimui. Nors iš tų reikalavimų duoti Vokietijai kolonijų nieko tikriausiai neišeis, bet Hitleris žino, kad ir čia nepaprasti manievrai gali padaryti tam tikrą įspūdį Europoje.

A.

KORESPONDENCIJOS

Valkininkas, Viln-Trakų apskr. *Vizitacija.* Rugpiūčio mėn. 11 d. Valkininko parapiją vizitavo arkivyskupas Žmonės nuo seniau laukė ir galvojo, kaip tokį svečią reikėtų sutikti. Ir nutarė pastatyti trejus vartus: prie vienų jį turėjo sutikti lietuviai, prie antrų lenkai, prie trečiųjų žydai. Lietuvių vartai buvo pastatyti prie bažnyčios šventoriuje. Vartai buvo kuklūs, papuošti vainikais, plakatu su parašu: „Sveikiname J. E. Sielų Ganytoją", dviem iš šonų tautiškom vėliavėlėm ir viršuje bažnytine. Lenkų vartai buvo didesni. Mat, jie turi veikiančias organizacijas, kurioms niekas netrukdė statyti vartus kuo gražiausius. Prie parengtų valsčiaus vartų buvo visi sveikinimai. Iš lietuvių sveikino. V. Černiauskas bažnytinio komiteto vardu ir karžygių atstovai.

Po pamaldų kun K. Čibiras pasakė taip gražų pamokslą, kad ne vienam išspaudė iš akių ašaras. Po to šventoriuje arkivyskupui pasirodė visos organizacijos. Mes ir pamatėmė, kad mūsų karžygiai daug menkiau parengti, negu lenkų. Ir nieko nuostabaus: kun. Maciejevskis ruošė tik lenkų karžygius, į mūsiškius nekreipė nė mažiausio dėmesio, jie mokėjo tik tiek, kiek juos išmokė prieš tai buvęs kun. Grabovsskis. Per pasirodymą organizacijų buvo giedamos giesmės ir himnai: mes sugiedojome savo, lenkai savo.

Pas arkivyskupą buvo nuvykusi mūsų delegacija, kuri prašė duoti geresnį kunigą vikarą, mokantį lietuvių kalbą, kad šis rūpintųsi taip pat ir mūsų karžygiais. Dabartinis vikaras kun. Maciejevskis visa siela yra atsidavęs lenkams, o į mūsų vaikus nė nepažiūri. Delegacija nurodė, kad mūsų parapija norėtų susilaukti tokio kunigo, kaip buvęs pas mus kun. Grabovskis, kuriam visi parapiječiai buvo lygūs. Arkivyskupas pažadėjo delegacijos prašymą patenkinti.

Mačiusi.

Ignalina. *Kas darosi mūsų pieninėje.* Jau bemaž metai, kaip Ignalinoje pradėjo veikti pieninė. Įsteigė ją Ūkio Rūmai ir T. O. K. R. organai ir pavadino rajonine pienine.

Turėjo tai būti Daugėliškio, Dūkštų, Melagėnų ir Švenčionių pieninių centralė, o minėtose vietose paliktų tik filijos. Bet praktikoj pasirodė kas kita. Numatytos prijungti pieninės griežtai atsisakė ir Ignalina paliko pati viena, bet užtat pasiryžo kaip nors sulikviduoti Daugėliškio pieninę. Pirmiausia negražiu būdu prisijungė dvi Daugėliškio filijas: Vielionis ir Biečiūnus. Be to, trukdo Daugėliškiui įsteigti filiją Ožionyse. Bet visa tai Ignalinai neišėjo naudon. Įsikūrusi visai kitais tikslais pasisekimo žmonėse neturi ir stumiasi pirmyn tik dirbtiniu būdu ir todėl jau dabar rejonine pienine nesivadina, nes, pavyzdžiui, net vasaros metu, surenka kas dieną vos apie 300 litrų pieno, kai tuo tarpu Daugėliškio centralė turi virš 5.000 litrų į dieną.

Nekokia šioje pieninėje ir tvarka, nes ne nuo to galo pradėta tvarkyti. Iš „garinės", „eksportinės" pieninės praktikoje paliko nuskurusi ir apšepusi, pro kurią praeinant ar pravažiuojant reikia nosis užsikišti.

Mat pieninės pirmininku yra nesenai išmestas Daugėliškio valsčiaus vuitas Jelenievskis, taip pat ir naujas vaitas Černius gyvena čia pat Ignalinoj. Šie žmonės, rodos, turėtų žinoti sanitarinius nuostatus ir apsaugoti piliečius nuo tokio kvapo, o juo labiau, kad vietoj yra ir rejoninis daktaras ir rejoninis agronomas, sanitarinė komisija, žodžiu, visi veiksniai, kuriems pavesta rūpintis žmonių sveikata.

Teko sužinoti, kad apylinkės gyventojai, kam arčiau ir dažniau tenka susidurti su pienine, rengia skundą Seikatos Departamentui prieš pieninę ir visus ponus, kuriems pavesta rūpintis švara ir piliečių sveikatingumu. Gal tai pagelbės!...

Rugpiūčio mėnesį turėjo atvažiuoti iš Revizinės Sąjungos liustratorius knygų ir valdybos veikimo tikrinti. Bet kadangi ne visos knygos buvo užvesta, tai nebuvo kaip ir patikrina pieninės ponų šeimininkavimą. Reviziją prisėjo atidėti, o pieninei liepta kuo greičiausiai susitvarkyti. Pieninės ponai skubiai parsigabeno ir Leonpolio pieninės buhalterį ir stvėrėsi tvarkytis. Tik kažin, ar po metinio pieninės veikimo buhalteris sudurs galą su galu?

Be to, žmonės, kurie davėsi privilioti, skundžiasi, kad mažai gauna už pieną, o koks procentas, kiek moka už vienetą, nieks ir nežino. Kai paklausi vedėją, koks pieno riebumas, tai paėmęs paplaka pieno buteliuką, pažiūri prieš langą ir nustato procentą. Tai jau tikras iš narių pasityčiojimas. Pieno analizei daryti yra specijalūs Gerberio aparatai ir įvairios metodės, o ne paplakus buteliuką.

Nariai observuoja ir iš to daro išvadas, kad Ignalinos pieninėj yra kažkas netvarkoj.

Nariai laukia tik visuotinio pieninės susirinkimo, o tada žada iššluoti visus „geradarius" ir išrinkti valdybą iš ūkininkų tarpo, kas ir pieninei ir ūkininkams būtų daug sveikiau.

Narys.

Melagėnai, Švenčionių apskr. *Sporto rungtynės.* Šio mėn. 14 dieną Melagėnuose įvyko draugiškos rungtynės Melagėnų miestelio sportininkų su Adutiškio miestelio žydų sportininkais. Buvo žaidžiama tinklinio. Rungtynės baigėsi visišku melagėniškių laimėjimu. 2:0 (15:0, 15:0, 15:11): Tenka pabrėžti, kad ir liepos 31 d. Daugėliškyje melagėniškiai nurungė rimšiečius ir švenčioniškius tinklininkus. Kol kas dar lieka neįveikti daugėliškėnai ir dabar vyriausiu melageniškių tinklininkų tikslu yra tol lavintis ir treniruotis, kol nurungs daugėliškėnus.

Sebėtojas.

Juodagalviai, Švenčionių apskr. *Ne taip buvo.* „Aido" Nr. 29 korespondencijoje iš Kančiagino p. R. G-s rašo, kad įvykusius šokius išvaikė atėję girti Juodagalvių kaimo vaikinai, sukėlę muštynes, kurių metu vienam „perskelta galva, kitam perkirsta ranka. Vienas nugabentas ligoninėn".

Visa ištyrus pasirodė, kad Juodagalvių kaimo jaunuoliai tą dieną buvo Kančiagine, bet ne girti ir šoko; šokiai buvo išvejoti. Išvejojo ne Juodagalvių vaikinai, bet Rekeciškės dvaro bernas šlėktelė Gudelaitis, kuris drožė kirviu Teofiliui Burokui ir Jonui Mačėnui, bet nė vieno nesužeidė (abu iš Juodagalvių). Gudelaitis juodagalviškius kirto kirviu todėl, kad šie jam, kai jis buvo Juodagalviuose ir čia šokių metu mėgino įvesti svetimas „madas", pasipriešino ir „iššvilpė".

Ištyręs

VILNIAUS KRONIKA

Abu „Rytai“ neturi nė vienos mokyklos

Pernai šiuo laiku Švenčionių „Rytas“ dar turėjo mokyklas šiose vietose: Švenčionyse, Taujūnuose, Kukiškėje, Kukutėliuose, Reškutėnuose, Kalvėsaly, Ivanėnuose, Aučinoje ir kitur. Pereitų mokslo metų bėgy, kaip žinia Švenčionių „Rytas“ buvo uždarytas ir valdžios paskirtas kuratorius pradėjo eiti valdybos pareigas. Pereitais metais Vilniaus Apygardos Mokyklų Kuratorija pareikalavo iš mokyklų savininko išpildyti kai kuriuos reikalavimus, dedamus jam 1932 metų įstatymo. Ar „Ryto“ kuratorius stengėsi patenkinti švietimo valdžios nurodymus—nežinome. Tiek tik žinome, kad švietimo valdžia visoms lietuviškoms „Ryto“ mokykloms Švenčionių apskrity pranešė, kad jos nuo kitų mokslo metų pradžios negalėsiančios veikti, nes jos reikalavimai nebuvo išpildyti. Dabar Švenčionių „Rytui“ nelikę jau nei vienos mokyklos, neturi jų ir Vilniaus „Rytas“, vadinasi, šiuo metu abudu „Rytai“ paliko visai be mokyklų.

„Kultūros“ Draugija, kaip teko sužinoti, kol kas turi dvi pradžios mokyklas: Vilniuje ir Pašaminės kaime.

Stojamieji rudens egzaminai Vytauto Didžiojo gimnazijoje

Dar kartą primename, kad stojamieji egzaminai į Vytauto Didžiojo gimnaziją prasidės šio mėn. 31 dieną. Norintieji laikyti egzaminus, visus reikalingus dokumentus turi paduoti gimnazijos direkcijai iki šio mėn. 28 dienos.

Kokie yra reikalingi dokumentai, „Aide“ jau buvo skelbta.

Lietuvių ekskursija Vilniuje

Šio mėn. 21 dieną į Vilnių nakties traukiniu iš Kauno atvyko gausi lietuvių ekskursija, kurios dalyviai vyksta į tarptautinį „Pax Romana“ kongresą, kuris netrukus įvyks Jugoslavijoje. Tarp kitko, ekskursijos dalyviai šio mėn. 22 dieną uždėjo ant Jono Basanavičiaus kapo vainiką.

Ekskursijos dalyviai šio mėn. 22 dieną išvyko į Jugoslaviją.

Pasibaigė teismo atostogos

Šio mėn. 15 diena pasibaigė teismo atostogos ir teismuose dabar yra daugiau svarstoma bylų. Pakvietimų į bylas yra gavęs ir mūsų laikraščio atsakingasis redaktorius.

Organizuojama ūkininkų ekskursija Lietuvos Valstybėn

Mus prašo pranešti, kad š. m. rugsėjo mėnesio pirmomis dienomis organizuojama ūkininkų ekskursija Lietuvos Valstybėn. Tuo tikslu jau paduotas prašymas Vidaus Reikalų Ministerijai Varšuvoje. Ūkininkų ekskursijos tikslas — aplankyti Žemaičių Ūkio Parodą Telšiuose, kuri įvyks šiemt rugsėjo mėn. 3—4 d., ir aplankyti pavyzdingus Lietuvos Valstybės ūkius ir kooperatines bendroves.

Ūkininkai, kurie norėtų vykti į šią ekskursiją, privalo kuo greičiausiai pranešti savo vardą, pavardę (kaip rašoma dokumentuose) ir gyvenamąją vietą šiuo adresu: Inž. M. Kraužlys, *Wilno, ul. Stara 31 — 2.*

Jei bus gautas leidimas, ekskursija išvyks šiemt rugsėjo mėn. 2 ar 3 dieną.

Norį vykti šion ekskursijon privalo išsirūpinti minėtus „Aide“ dokumentus. Vėliau apie ekskursiją pranešime smulkiau.

Vilniečių pianistės koncertas Kauno radijofone

Kaune viešinti mūsų pianistė virtuozė Elvira Palevičiūtė davė Lietuvos visuomenei klasikinės muzikos koncertą iš Kauro radijofono.

Pramonės reikalai Vilniaus vaivadijoje

Turimomis žiniomis, šiuo metu Vilniaus vaivadijoje pramonės didesnių ir mažesnių įmonių yra 11.297. Šios įmonės 1936 metais pagamino įvairių išdirbinių už 69.600.000 auksinų, o 1937 metais už 80.620.000 auksinų. Padavęs šias žinias, „Kurjer Wileński“ taip apitūdino pramonės reikalus Vilniaus vaivadijoje:

„Neatsižvelgiant į palankias sąlygas, Vilniaus pramonė negali vystytis dėl kvalifikacijų ir lėšų stokos. 1937 metais iš 11.947 įmonių, pramonės liudymus išpirko tik 3.370 įmonės. Apie Vilniaus krašto pramonės elgetiškumą liudija nors ir tas faktas, kad apie 25% įmonių negali sumokėti į metus 3 auksinų Pramonės Rūmams deficitui išlyginti“.

Vilniuje atpigo vaistai

Visuomenės globos ministerio įsakymu, nuo šio mėn. 16 dienos vaistai Vilniaus vaistinėse yra papiginti 15%.

Lietuva Karaliaučiaus mugėje

Šio mėn. 21 dieną atidarytoje Karaliaučiuje vokiečių rytų mugėje Lietuva turi atskirą savo stendą. Su savo gaminiais mugėje dalyvaus didieji Lietuvos eksportinių organizacijų centrai — Pienocentras, Maistas, Lietūkis ir eilė kitų firmų, tarp kurių Sodyba, Marginiai, celiuliozės fabrikas kanifolijos fabrikas ir daug kitų.

Apskritai, be Pienocentro, Maisto gaminių, mugėje atstovaujama Lietuvos linų, medžio apdirbimo pramonė bei kitokia gamyba, turinti ryšio su Lietuvos eksportu į Vokietiją. Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmai diagramomis pavaizduoja Lietuvos pramonės pažangą.

Vengrijoje bus karalius

Spaudoje pasirodė sensacingų žinių apie galimą monarchijos įvedimą Vengrijoje. Jei taip įvyktų, tai Vengrijos karaliumi būtų paskelbtas dabartinis Vengrijos regentas (valdytojas) Horty. Tuo tarpu dar nežinia, kaip į tai pažiūrės kaimyninės Vengrijos valstybės ir taip pat didžvalstybės. Tuo tikslu Vengrijos politikai lankosi kitose valstybėse, tirdami jų nusistatymą. Visų pirma svarbu vengrams Italijos ir Vokietijos nusistatymas. Spėjama, kad tuo pačiu tikslu lankosi dabar Vokietijoje Vengrijos valdytojas Horty, kurį įvokiečiai labai iškilmingai priėmė.

Galimas daiktas, kad Horty būsiąs paskelbtas Vengrijos karaliumi dar šiemet, kada sueina 900 metų nuo Vengrijos karaliaus Stepono mirties.

Valdytojo Horty paskelbimas karaliumi turi ir šiokių tokių kliūčių. Svarbiausioji kliūtis ta, kad Horty ir visa jo šeima yra protestantai, o visi vengrai — katalikai.

Redakcijos atsakymai

Br. Viškeliui. Prieš tą ligą vaistų galite gauti kiekvienoje aptiekoje. Siųstus 7 auksinus gavome. Kadangi 3 auksinus atskaitėme už laikraštį Tamstos broliui, tai likote už šiuos metus skolingas 6 auks. 50 sk. Pinigus galima siųsti bet kokia valiuta, kad tik nebūtų mažiau, kaip du doleriai. „Lietuvos Aido“ adresas yra šitoks: *Lithuanie, Kaunas, Laisvės Alėja, 29.*

Ko nuvyko Lindbergas į Maskvą

Praėjusią savaitę visiškai netikėtai atskrido lėktuvu į Varšuvą garsus Amerikos lakūnas Lindbergas. Pabuvęs Varšuvoje tik vieną dieną, Lindbergas išskrido į Maskvą, kur išbus ilgesnį laiką.

Spaudoje apie šią Lindbergo kelionę į Maskvą rašoma nedaug, tik paskutiniu metu pasirodė žinių, iš kurių galima susigaudyti, kokiais tikslais Lindbergas atsidūrė Maskvoje.

Spėjama, kad Jungtinės Amerikos Valstybės norinčios suorganizuoti betarpišką susisiekimą lėktuvais su Sovietų Rusija.

Tuo tikslu esąs ir atvykęs į Maskvą Lindbergas, kuris, kaip pranešama, būsiąs priimtas Stalino audiencijoje.

Tolimuose Rytuose vis dar neramu

Tolimuose Rytuose rusai ir japonai nesimuša, bet galutinai ir nesusitaiko. Komisija, kuri turėtų išvesti sieną tarp Sov. Rusijos ir Mandžiukuo, vis dar nesudaryta. Litvinovas norėtų komisijos iš 5 narių su arbitru iš neutralių valstybės, o japonai tokio arbitro nenori ir tenkinasi komisija iš 4 narių. Abiejų pusių kariuomenės vis dar stovi prie Čankufengo, apsiginklavusios ir pasirengusios pradėti kautynes kiekvienu momentu. Japonai nusiskundžia, kad rusų lėktuvai labai dažnai atskrenda į jų teritoriją ir neramina gyventojus. Japonai po paliaubų pasirašymo buvo leidę pasienio gyventojams ir didesniuose miestuose naktimis naudotis šviesa savo nuožiūra, dabar įsakė naktimis išbūtinis gesinti, kad rusų lėktuvai negalėtų pastebėti jų miestų. Toks įsakymas palietė ir tolimą Sachalino salą. Iš viso matyti, kad japonai nepasitiki rusais arba nesitiki laimingai pabaigti su jais derybas dėl sienų.

KARAS KINIJOJE

Laukiama naujų mūšių

Japonai šiuo metu, kaip žinia, skubiai eina į Hankau ir stengiasi jį paimti kuo greičiausiai. Kiniečiai besikaudami traukiasi, tačiau japonai savo kelyje sutiko jau tokį smarkų kiniečių pasipriešinimą, kad negali eiti priekin Mėlynosios upės krantais. Pastebėta, kad jie dideliais būriais pradėjo veržtis aplinkiniais keliais, daugiausia į pietus nuo Mėlynosios upės. Kiniečiai, aišku, stengsis ir čia pastoti jiems kelią, tad laukiama mūšių prie didelio Pojano ežero. Kitas didelis mūšis galįs ištikti vėl prie Geltonosios upės. Japonai jau užėmė ir tą Lunghajaus geležinkelio dalį, kurį prieina prie Geltonosios upės. Iš čia eina didelis kelias į Sov. Rusiją, iš kur Čangkaišekas gauna paramos. Jis nepanorėsiąs užleisti jo japonams ir, girdėti, subūrė 100.000 kariuomenę tam keliui ginti. Japonai vėl stengsis atkirsti susisiekimo kelius su Sov. Rusija, vadinas, čia susirėmimas tikrai bus neišvengiamas. Jo bene ilgai laukti neteksią, nes japonai toje vietoje rengiasi keltis į kitą Geltonosios upės krantą.

KARAS ISPANIJOJE

Gen. Franko vėl rengiasi pulti

Mūšiai ir dabar eina trijose vietose, kuriose ėjo ir pereitą savaitę. Persvara nacionalistų pusė je ir jie vėl pradeda galvoti apie naujus žygius prieš vyriausybininkus.

Apie tai rašo prancūzų spauda, pranešdama, kad, gen. Franko įsakymu, labai suvaržytas susisiekimas per sieną, o tai paprastai daroma naujo puolimo išvakarėse. Be to, gen. Franko bene yra gavęs paramą iš Italijos: daug amunicijos ir apie 15.000 kareivių.

Gen- Franko atsakė Anglijai

Savanorių atšaukimu, kaip žinome, labiausiai rūpinasi Anglija. Ji norėtų kuo greičiausiai užbaigti karą Ispanijoje, kad po to įsigalėtų jos susitarimas su Italija. Nesikišimo Komitetas yra priėmęs tuo klausimu jos planą ir buvo pranešęs kariaujančioms pusėms savanorių atšaukimo sąlygas. Barcelonos vyriausybė į paklausimą tuojau atsakė, Burgoso — delsė ir atsakymą išsiuntė tik šiomis dienomis. Jo atsakymo turinis tik dabar paskelbtas.

Persitvarkė Barcelonos vyriausybė

Šiomis dienomis įvyko atamainų Barcelonos vyriausybės tarpe. Premjeras Negrinas paliko vietoje, pasikeitė tik kataloniečių ir baskų reikalų ministeriai, — nuosaikesnieji pasitraukė, jų vietas užėmė kairesnieji žmonės. Kataloniečiai šiomis atmainomis nepatenkinti, nes nauji ministeriai linkę tęsti karą toliau, o kataloniečiai norėtų jau taikintis. Barcelonoje dėl to nerami nuotaika.

Premjeras Negrinas vieši užsieny. Jis yra bene Londone ar Paryžiuje, kur ieško paramos respublikoniškai Ispanijai.

Kada baigsis naminis karas Ispanijoje

Paryžiaus politiniuose sluoksniuose atsidėję laukiama paaiškėsiant padėties Ispanijoje. Nors dabar ten nerodoma didesnės baimės, kad Ispanijos gaisras galėtų lengvai išsiplėsti visoje Europoje, tačiau vis dėlto esama nemaža susirūpinimo, kad iki šiolei nepavyksta atšaukti savanorių svetimšalių.

Paryžiuje visi pripažįsta, kad sukilėlių pusėje dabar yra jau aiški karinė persvara, ypač aviacijos ir techninio aprūpinimo atžvilgiu. Tačiau ispanų pilietinis karas aiškiai rodo, kad galima sėkmingai gintis tinkamose pozicijose ir nuo daug galingesnio priešo. Tai įrodo Madrido ir kitų miestų gynimas. Todėl vyriausybininkai, nors ir techniškai už nacionalistus silpnesni, galį dar ilgai gintis.

Ispanijos santykių žinovai Paryžiuje tvirtina, kad Franko laimėjimu pilietinis karas dar nesibaigs ir kad po šios kruvinos politinės ir ideologinės revoliucijos būsianti neišvengiama dar socialinė ir nacionalinė revoliucija. Taigi, gerai informuotuose Paryžiaus sluoksniuose nelaukiama, kad Ispanijoje tuojau vėl būtų ramu.

Įvairumai

Žmonės, kurie nesugeba atskirti spalvų

Įvairūs daiktai mums atrodo įvairių spalvų: žali, raudoni, geltoni, mėlyni ir t. t. Tačiau esama tokių žmonių, kurie kai kurių spalvų visiškai nemato, kai kurių, mažiau skirtingų, spalvų negali atskirti ir t. t., nors tie žmonės turi geras, sveikas, nesugadintas akis. Tokių spalvų neskiriantieji arba kai kurių spalvų nematantieji žmonės yra vadinami daltonistais (nuo gydytojo Daltono, kuris nematė kai kurių spalvų, pavardės). Tačiau tokių žmonių labai reta tepasitaiko. Bet štai Danijoje viename fiorde esanti mažytė salelė, kurioje beveik visi gyventojai nemato kai kurių spalvų. Dr. Eileris Holmas ilgai tyrinėjo tos salelės gyventojus ir dabar Kopenhagoj vykstančiame Skandinavijos valstybių akių gydytojų kongrese padarė apie tos salelės gyventojus pranešimą. Dr. Eileris Holmas nurodė, kada visi žmonės, kurie neskiria spalvų, priklauso vienai giminei, todėl esą aišku, kad daltonizmas toj salelėj yra paveldėtas.

Salelės gyventojai dažniausiai negali atskirti žalios spalvos nuo raudonos ir t.t. Visos spalvos jiems atrodančios pilkos, tik vienos tamsesnio atspalvio, kitos šviesesnio.

Su ožiu į pasaulinę Helsinkio olimpijadą

Ir ispanai, nepaisydami savo tėvynėje vykstančių kovų, nemažai domisi Helsinkyje įvyksiančia sporto olimpijada. Užsienio spauda rašo apie Marijį Berrenderą, kuris į Helsinkį vyksta su ožiu. Berrenderas labai aukštai iššoka, tai pasiryžo Helsinkyje savo jėgas išbandyti. Daugelį metų prie Prancūzijos sienos kalnuose jis ganė bandą ir yra didelis gyvulių mėgėjas. Ožį, su kuriuo vyksta į olimpijadą, Berrenderas užsiaugino prieš dvejus metus. Išmokė jį traukti ratukus, kuriuose sukrauta sportininko manta. Prieš patekdamas į Helsinkį, Berrenderas aplankys beveik visas Europos valstybes.

Romanas apie 1940 metų karą

Šiomis dienomis Anglijoje pasirodė nauja knyga, kurioje rašoma apie karą 1940 m. Svarbiausias knygos turinys, tai nupasakojimas, kaip Londonas ginsis nuo oro antpuolių. Knyga yra darbas ne karo specialisto, bet romanisto, kur tikrovė susieta su vaidentuve. Todėl autorius pažymi, kad Londonas bus apsaugotas oro minų, t. y. savo rūšies iškeltų balionų, kurie bus pripildyti sprogstamosios medžiagos. Be to, visas miesto apsaugos plotas arba keliai į miestą bus prikarstyti atskirų vielų tinklų, kurie bus pripildyti elektros įtampos. Abi priemonės — elektrinės vielos ir sprogstamosios minos užkirs lėktuvams kelią, panašiai, kaip laivams jūros minos. Tačiau savo lėktuvams skraidyti bus padaryti atskiri, suženklinti oro keliai, kurių priešas negalės pamatyti. Be to, patys lėktuvai 1940 m. bus kitoki. Jie bus kūginės išvaizdos ir be sparnų. Lėktuvai bus panašūs į granatas, o nebe į dabartinius lėktuvus. Pagaliau bus varomi ne benzinu, bet elektra. Jūrose taip pat pakitės karas. Jūrų laivus skandins maži, miklūs laivukai. Tų laivukų priekyje būsianti tam tikra magnetinė „nosis“. Tokiu būdu laivukas prisiisurbs prie didelio laivo šono ir bematant pragręš kelias skyles, nuo kurių laivai nusvirs į gelmes labai paprastai ir labai greitai, tuo labiau, jei per jas bus kišama ir sprogstamos medžiagos.

Ar esi išsirašęs laikraštį „Aidą“?

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5 — 1. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepasudintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius Liudvikas Cicėnas.

„RUCH“ spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.